

**Б.Брехт — видатний німецький письменник.
«Епічний театр» Б.Брехта, його теоретичні за-
сади та творча практика. Проблематика та
художні особливості п'єси «Життя Галілея».
Неоднозначність образу Галілея.
Інтелектуальний характер драми**

Мета: простежити життєвий і творчий шлях драматурга, визначити особливості його епічного театру, творчого доробку; допомогти учням зрозуміти зміст твору, його ідейно-художні особливості, розкрити неоднозначний образ Галілея, основну думку та її художнє втілення у творі; розвивати навички виділення головних епізодів та деталей, висловлювання своєї думки про прочитане та обґрунтування її, аналізу драматичних творів, образне й логічне мислення; виховувати прагнення до пізнання, до розширення свого кругозору, почуття відповідальності за свої вчинки, активної громадянської позиції.

Повторення відмінностей між драматичним і епічним театрами:

Драматичний

- дія;
- залучає глядача до сценічної дії;
- дає змогу глядачеві виявляти почуття;
- глядач співпереживає;
- сприймання стихає, консервується;
- сцена залишається сценою;
- класичний поділ на дії та акти;
- навіювання певних емоцій, почуттів.

Епічний

- розповідь;
- робить глядача спостерігачем;
- примушує глядача приймати рішення;
- глядач вивчає;

У пошуках відповіді на тривожні питання сучасності Б. Брехт звертається до історичної в науці постаті Галілео Галілея і пише п'єсу «Життя Галілея», сповнену роздумів про долю світу й долю людини. І доходить досить парадоксального, як на погляд звичайних читачів, висновку: «Атомна бомба і як технічне, і як суспільне явище — кінцевий результат наукових досягнень і громадської неспроможності Галілея». У цих питаннях ми будемо розбиратися на сьогоднішньому уроці.

Існує три редакції п'єси «Життя Галілея»

У першій із них (1938–1939) автор підсилює позитивне начало в образі Галілея: відмовляючись від свого вчення, Галілей не зрікається його, а лише відступає під тиском обставин заради наступу в майбутньому. Галілей, не зламаний інквізицією, згодом напише відомі «Бесіди» і цим дасть поштовх для подальшого злету наукової думки. Таке трактування образу і вчинку Галілея містило в собі натяк борцям-антифашистам на необхідність будь-якої, хоч і підпільної боротьби з фашизмом.

Dear ...

Другу редакцію п'єси про Галілея (1945–1946) Брехт написав у США.

Драматург випускає всі моменти, які могли б романтизувати головного героя. Галілей тут життєлюб, для якого кварта свіжого молока значить не менше, ніж наукова істина. Це й приводить ученого до зради науці. У фіналі п'єси Галілей передає свій останній рукопис учневі і зізнається: «Упродовж кількох років я був таким сильним, як і влада. Але я віддав свої знання можновладцям для того, щоб вони їх використали, чи не використали, чи зловживали ними — як їм заманеться — у власних інтересах. Я зрадив своє покликання. І людину, яка зробила те, що зробив я, неможливо терпіти серед людей науки». Така зміна в трактуванні постаті Галілея була викликана тим, що у зв'язку з випробуванням атомної бомби в Хіросімі та Нагасакі надзвичайно гостро постала проблема відповідальності вчених за використання їхніх винаходів.

Остання, третя редакція «Життя Галілея» (1956) була поставлена в «Берлінському ансамблі» вже після смерті драматурга.

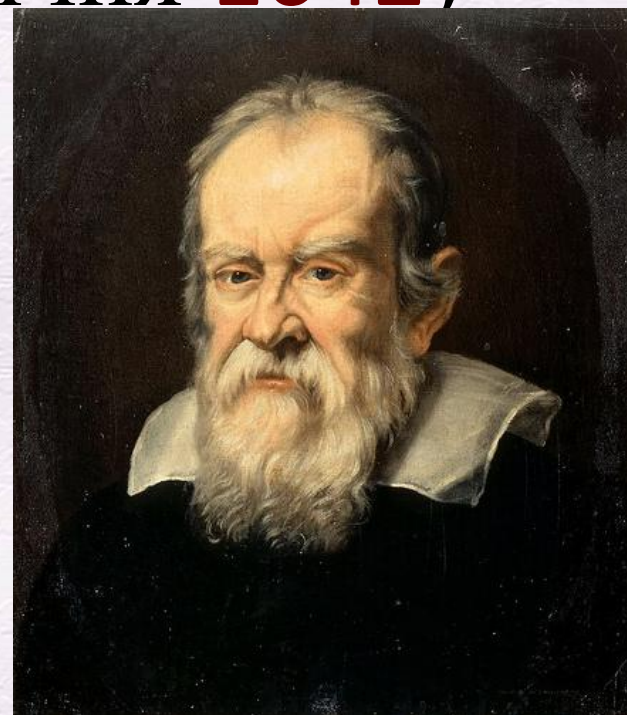
Переконаний у тому, що науковий прогрес може набути загрозливої для людської цивілізації форми, Брехт ще більше загострює проблему наукової та громадянської неспроможності Галілея. Він вилучає сцени «Чума» та «Андреа провозить через кордон рукопис Галілея», які свідчили про те, що вчений зацікавлений у кінцевій перемозі наукової істини. Таким чином відбулася повна зміна ідейної спрямованості твору. Змінився світ — змінився і герой Брехта.

Галілео ді Вінченцо Бонаюті де Галілей

(15 лютого (15 лютого 1564 (15
лютого 1564 — 8 січня (15
лютого 1564 — 8 січня 1642))

- Італійський мислитель епохи Відродження Італійський мислитель епохи Відродження, засновник класичної механіки, фізик, астроном, математик, поет і літературний критик, один із засновників сучасного експериментально-теоретичного природознавства

Літературний диктант

Визначте позитивні та негативні риси героя

Позитивні риси

Самовідданість у праці; геніальність; любов до науки, до книги; служіння істині.

Негативні риси

Надання переваги задоволенню потреб у добрій їжі, комфорті; безвідповідальність, схиляння перед сильними світу цього.

У драмі постійно відчувається присутність Джордано Бруно – істинного героя в науці, який прийняв смерть, але не відрікся від свого відкриття. Саме Бруно має на увазі, коли Брехт підкреслює думку про те, що кожен вчений повинен нести відповідальність за свої відкриття. А слова Галілея: «Я віддав свої знання в руки багатим, аби ті ... зловжили ними як їм заманеться – в їх власних інтересах», - слід розуміти як докір тим, хто вперше створив атомну бомбу, не думаючи про наслідки її використання.

Обмін враженнями про прочитаний твір

Що найбільше запам'яталося, чому?

§§ У чому суть відкриття Галілея?

§§ Чому церква переслідувала Галілея?

§§ Як ви розцінюєте вчинок Галілея?

§§ А як ставиться автор до зречення героя від свого вчення?

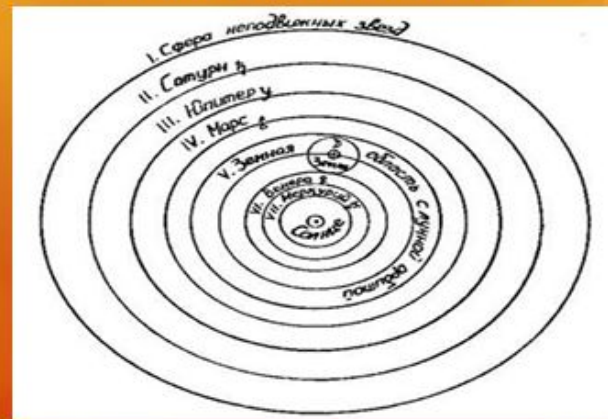
Висновки за п'єсою «Життя Галілея»

- Зображаючи вагання Галілея між служінням науці та недостойною капітуляцією перед владою, Брехт спонукає глядачів замислитися над складеним моральним питанням: як, перебуваючи під тотальним наглядом цензури, творча особистість може робити справу свого життя? Що краще: героїчно загинути, не зрадивши свої ідеї, чи заплямувати себе публічним зреченням власних відкриттів?

Зв'язок подій у драмі «Галілео Галілей» із сучасністю.

Брехт створив драму і за своєю суттю, і за змістом. У ній ідеться не тільки про події давно минулого часу і не лиш про складні проблеми людства у ХХ ст. Цей твір ставить вічні питання добра і зла: чи зможе, на кінець, людство жити мирним, спокійним життям. Що є важливішим для світу: революційні зміни чи еволюційний розвиток?

Геліоцентрична система

Багатство мови, «ефект очуження» в драмі.

П'єса насичена дотепними фактами «ефекту очуження»: пояснюючи малому Андреа, як Земля крутиться навколо Сонця, вчений устромлює дерев'яну скіпку у яблуко: яблуко – Земля, скіпка – людина на ній. Маски вівці та голуба (найсмирненніших із світу «братів наших менших») на обличчях священників-інквізиторів. Не можна залишити поза увагою мову твору. Багато виразів вже стали (чи стануть?) на слуху багатьох інтелігентів як афоризми: «... небо скасоване»; «Сума кутів трикутника не може бути змінена на догоду курії»; «... ніщо не рухається, якщо його не рухати»; «Мислити – це одна з найважливіших насолод людського роду»; «... перемога розуму може бути лише перемогою розумних»; «Нещасна та держава, котра потребує героїв»; «Істина – це дитя часу, не авторитету»; «... той хто не знає істини, тільки дурний. Але хто її знає і називає брехнею, той злочинець».

Прокоментуйте цитати із п'єси

- 1) «...Старі часи минули і настав новий час. Ось уже сто років, як людство ніби все жде чогось»;
- 2) «Сьогодні десяте січня шістсот десятого року. Сьогодні людство заносить у літописи: небо скасоване»;
- 3) «Мислити — це одна з найбільших насолод людського роду»;
- 4) «Сума кутів трикутників не може бути змінена на догоду курії»;
- 5) «...Ті, що вирощують хліб, збагнуть: ніщо не рухається, коли його не рухати».

Домашнє завдання

Знати зміст драми, уміти її аналізувати. Підготуватися до розвитку мовлення: розгорнута відповідь на питання «Чи актуальні нині проблеми відповідальності вченого за свої відкриття, поставленні у п'єсі «Життя Галілея» Б.Брехта?»

Інтерактивна вправа “Мікрофоно”

Продовжте речення:

Про «епічний театр» Б. Брехта у мене склалося враження...

Драма «Життя Галілея» видалася мені...

Дякую за увагу!

Робота
вчителя української мови і
літератури та зарубіжної
літератури
Чорної Ольги Іванівни